

Geografie náboženství

Úvod do studia

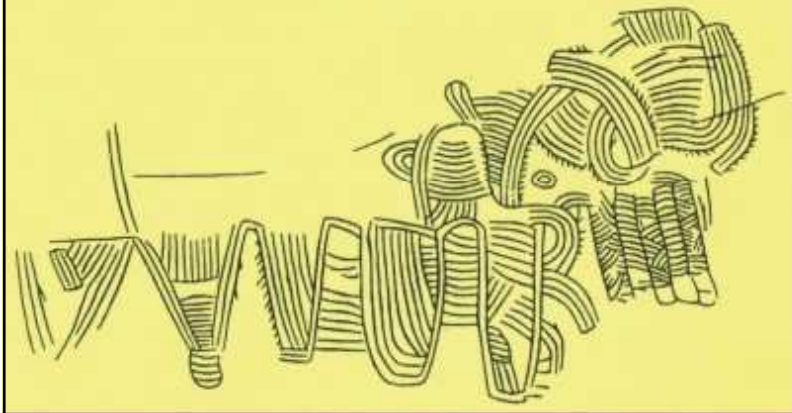
Geografie náboženství

- stručná historie oboru
- vymezení základních pojmů
- souvislosti a vazby s dalšími obory

Historie - počátky

- potřeby lidí
 - lov, rybolov, kočovný chov dobytka, primitivní zemědělství
- znalost a zobrazení okolní krajiny
 - způsob života divokých zvířat, migrační cesty ryb, produktivita pastvin, úrodnost půd
 - petroglyfy
 - nejstarší mapa světa – 25 000 let (Pálava)

- Prehistorická mapa Pavlovských vrchů (mamutí kel – stáří cca 25 000 let)

Historie - starověk

- dlouhé výpravy a vojenská tažení
 - objevování nových území a národů
 - nové zdroje surovin a potravin
 - záznamy poznatků, představ, zvyků, ...
 - Egypťané, Minojci, Fioničané, Kartáginci, ...
 - *gés periodos* (objezdy země)
 - *periply* (popisy pobřeží)
 - *periegezy* (popisy pevniny)

Historie - starověk

- 25. st. BC – vznik mapy údolí Eufratu na hliněné destičce
- 20. st. BC – Babylónský mýtus o stvoření světa a potopě
- 6. st. BC – Hekataios z Milétu sestavuje první popis celého Řekům známého světa
- 5. st. BC – Hérodotos představuje svět rozdělený na Evropu, Asii a Libyi
- 4. st. BC – Aristoteles – *Meteorologika* – soudobé poznatky fyzické geografie
- 2. st. BC – Kratés – první glóbus
- 1. st. BC – Strabónova *Geografika*

Historie – 0-1000

- Řecko – vnímání světa – manifestace náboženských ideových principů
 - zprávy antických cestovatelů (Pausanias, Strabón, Ptolemaios, ...)
- pád římské říše (476) – úpadek
- arabský svět – rozvoj geografie
 - dědictí antiky
 - Al Muquaddasi – regionálně-geografické popisy
- keltské klášterní školy v Irsku (6.-11. st.)
 - 991 Airbheartacht MacCosse – báseň o geografii a vesmíru
- OT mapy (Orbis Terrarum) – kruhová mapa
 - bible = jediný zdroj geografických znalostí

Historie – Zlaté období

- 1000-1500
- poznatky o magii, kosmografii, astrologii
- teologická geografie
 - svět jako série smyslově dostupných Božích zjevení
 - prostorová expanze křesťanství
 - popis prostorového rozmístění jiných náboženství
 - studia jiných náboženství (Mexiko, Peru, Japonsko)
- církevní geografie
 - mapování křesťanství ve světě
 - misie, podpora křesťanské církve
 - popis Evropy v náboženských termínech
 - náboženská místa a církevní historie

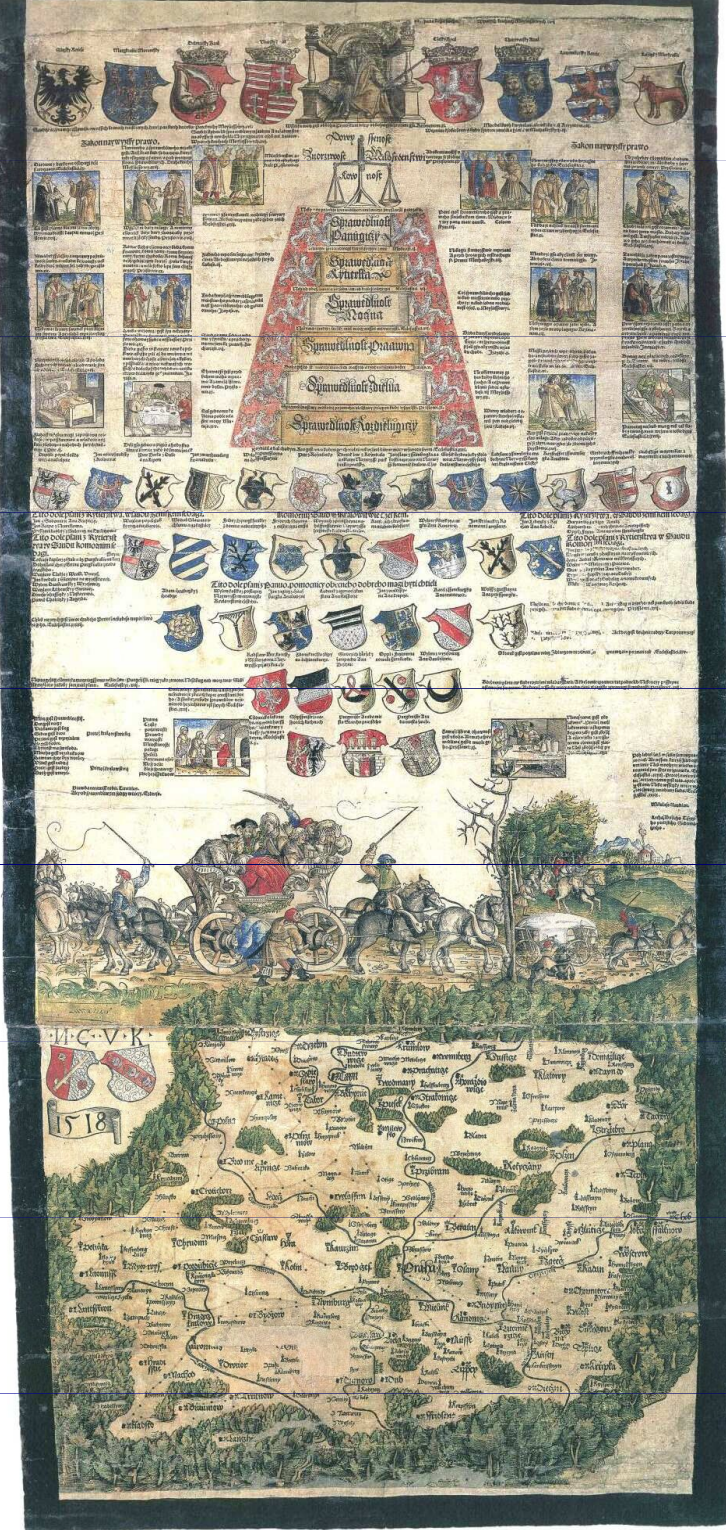
Historie – Zlaté období

■ biblická geografie

- historická geografie biblických časů
- geografie křesťanství – biblický atlas
- 1525 – nejstarší tištěná bible s mapou
- historicko-geografická jedinečnost Svaté země

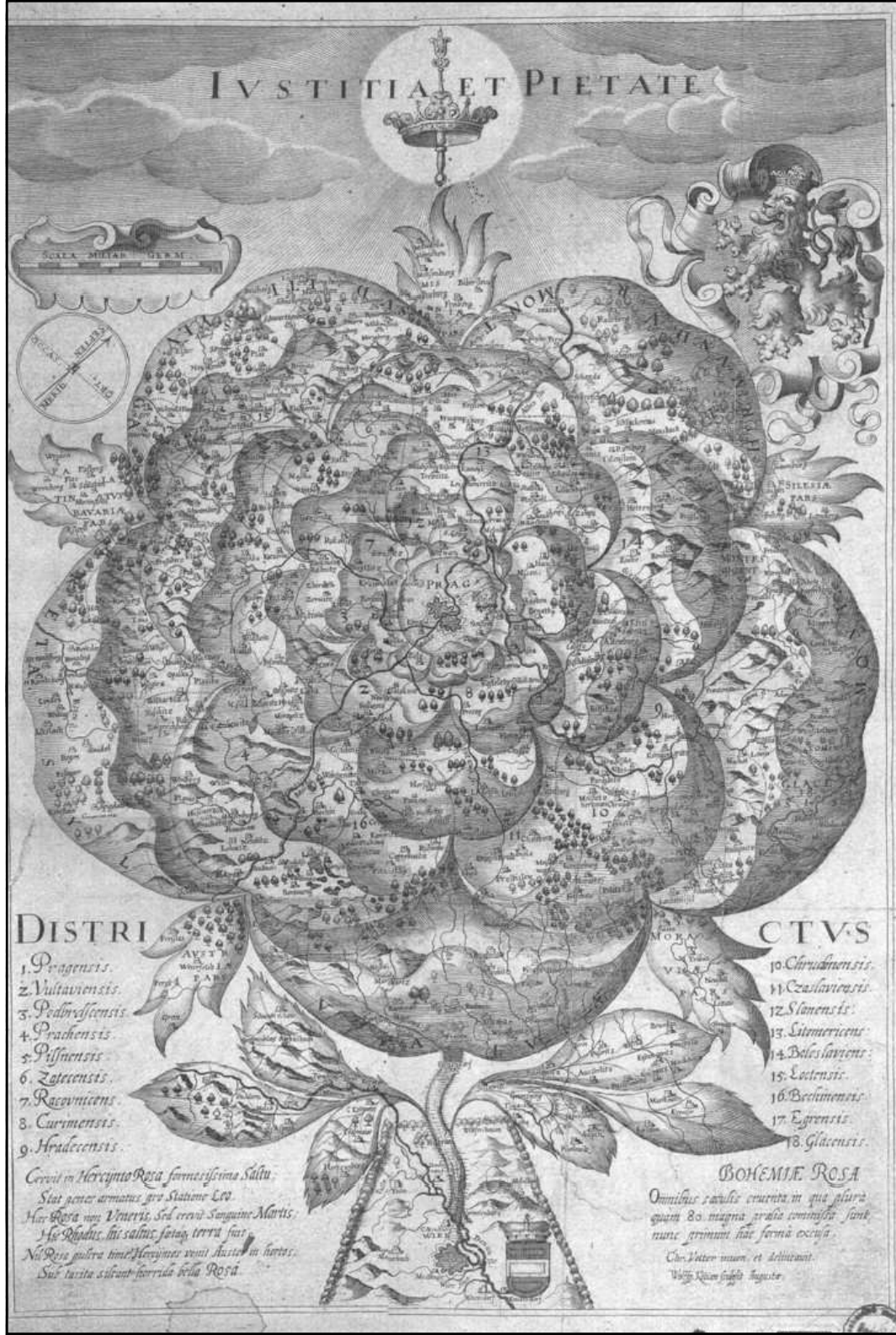
■ přírodní teologie

- příroda = bohem vytvořený pořádek
- geografický determinismus (Montesquie)
 - geodeterministická koncepce – vliv přírodního prostředí na vývoj společnosti a na utváření náboženských systémů
- vliv životního prostředí na náboženství

Klaudyánova mapa Čech – 1518

- 1. tištěná mapa
- mapa orientovaná k jihu
 - lesy, pohoří, říční síť, hlavní zemské stezky s vyznačením vzdáleností
 - hrady a česká města rozlišená na královská a poddanská, kališnická a katolická
- obrazová a heraldická výzdoba
 - král Ludvík Jagellonský se znaky zemí
 - alegorie spravedlnosti
 - drobné obrázky – zrcadlo mravů spojeno s výroky z Bible
- řady se znaky zemských hodnostářů
- znaky měst Prahy, Kutné Hory a Žatce

Mapa Čech v podobě růže - 1668

- Kristián Vetter pro Bohuslava Balbína
- rozvitý květ růže ozářen sluncem s královskou korunou
- vyjádření rozkvětu země
- heslo císaře Leopolda I. „Spravedlností a úctou“
- 18 správních celků

Historie – Osvícenství

- geografie se vymanila z vlivu teologie
- Immanuel Kant – *Náboženství v mezích rozumu*
 - popis rozdílných náboženství v kontextu země, společnosti, životního prostředí a kultury
 - změny v náboženství v průběhu expanze do nových míst
 - zakladatel předmětu geografie náboženství
- Gottlieb Kasche – *Myšlenky o náboženské geografii*
 - terminologie
 - výzkum vlivu přírodního prostředí na náboženství

Historie – 19. a 20 st.

- vliv náboženství na sociální a ekonomické struktury (Max Weber)
- oddělení geografie náboženství a religionistiky (C. Troll)
- geografie kultury (P. Fickeler)
- vztah náboženství a krajiny (Isaac)
- koncepce „náboženské“ a „ryze geografické“ geografie náboženství (Sopher)

Současnost

- Německo
 - M. Büttner – sociální geografie - bochumský model
- USA – specializovaná skupina pro geografii náboženství
- Polsko – A. Jackowski – geografie poutí
- Slovensko – R. Matlovič, A. Kovács, V. Ira
- Česká republika

Vymezení pojmů

- teologická geografie
- církevní geografie
- biblická geografie
- geosofie (vývoj geografických poznatků a představ) X geoteologie
- antropogeografie (regionální geografie a historie náboženství)
- „náboženská geografie“

X „geografie náboženství“
(Isaac, 1965; Stump, 1986)

náboženská geografie

- úloha náboženství při formování lidské percepce světa a pozice člověka v jeho vesmíru
- úloha teologie a kosmologie při interpretaci vesmíru
- role náboženství v lidském vnímání světa
- vývoj geografických poznatků a představ

geografie náboženství

- klade důraz na sociální, kulturní a environmentální vazby a účinky náboženství
- vztahy mezi různými činnostmi člověka
- prostorové aspekty náboženských systémů a jejich vzájemné vztahy s jinými prvky FG a SEG sféry

geografie náboženství

definice:

Geografie náboženství je vědní disciplína zkoumající prostorové aspekty náboženských systémů a vzájemné interakce mezi těmito systémy a geografickou sférou.

(Matlovič)

postavení mezi ostatními vědami a obory

- religionistické hledisko
 - struktura – doktrína, kult, organizace
 - klasifikace
 - geografie náboženského vyznání
 - geografie náboženské krajiny
 - geografie svatých center a poutí
 - ...

postavení mezi ostatními vědami a obory

- geografické hledisko
 - topografie – geografické rozmístění
 - životní prostředí
 - demografie
 - struktura obyvatel a osídlení
 - natalita, mortalita, sňatečnost, rozvodovost, nemocnost, potratovost
 - otázka antikoncepce
 - charakter manželství

1.	Křesťanství	2 100 000 000
2.	Islám	1 300 000 000
3.	Sekularismus (bez vyznání, ateismus)	1 100 000 000
4.	Hinduismus	900 000 000
5.	Tradiční čínské náboženství	394 000 000
6.	Buddhismus	376 000 000
7.	Domorodá animistická náboženství	300 000 000
8.	Africká tradiční a diasporická náboženství	100 000 000
9.	Sikhismus	23 000 000
10.	Juche	19 000 000
11.	Spiritismus	15 000 000
12.	Židovství	14 000 000
13.	Baha'i	7 000 000
14.	Džinismus	4 200 000
15.	Šintoismus	4 000 000
16.	Cao Dai	4 000 000
17.	Zoroastrismus	2 600 000
18.	Tenrikyo	2 000 000
19.	Neopohanství	1 000 000
20.	Unitářství	800 000
21.	Rastafarismus	600 000
22.	Scientologie	500 000

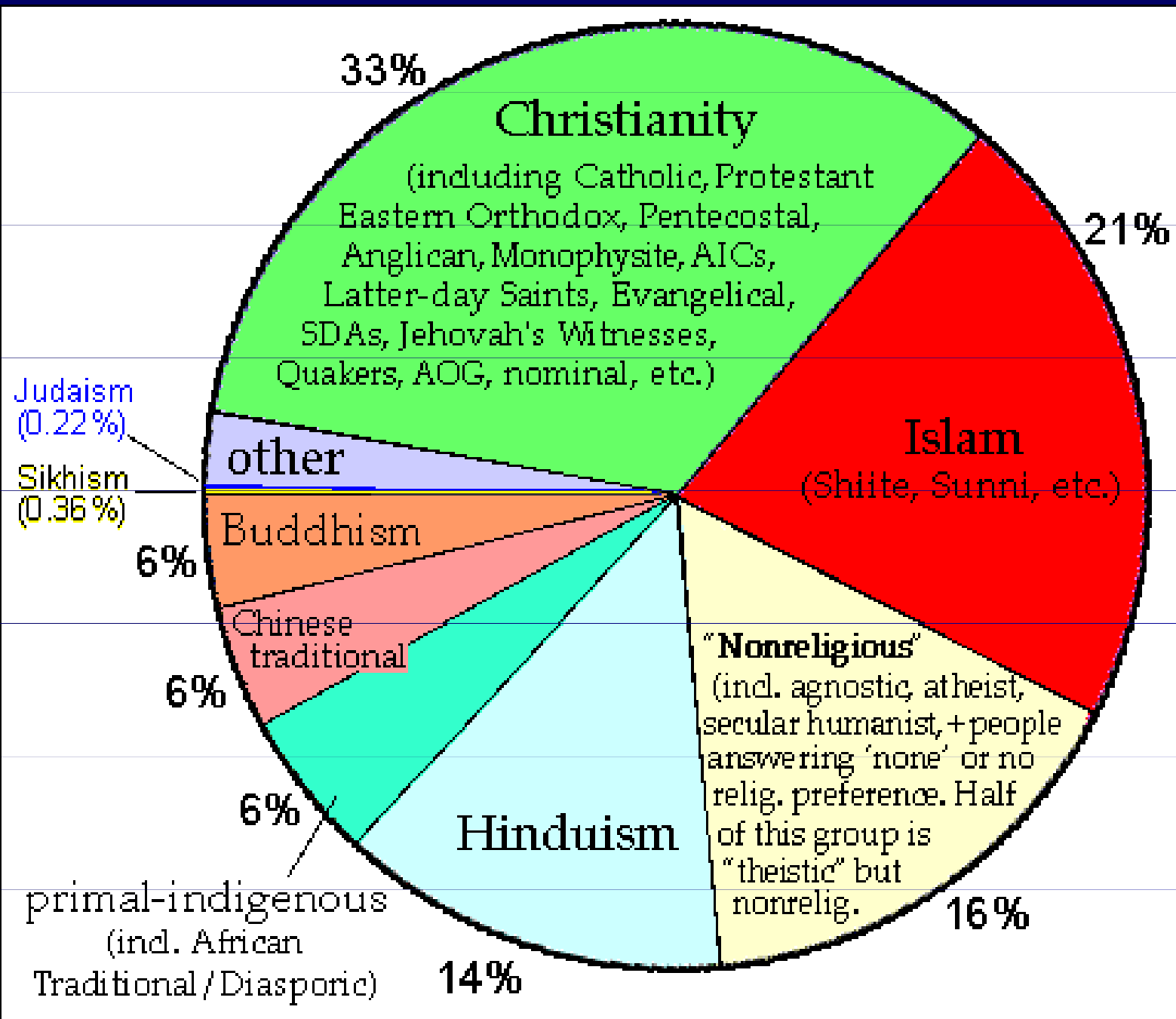
Počet věřících ve světě (2005)

www.adherents.com

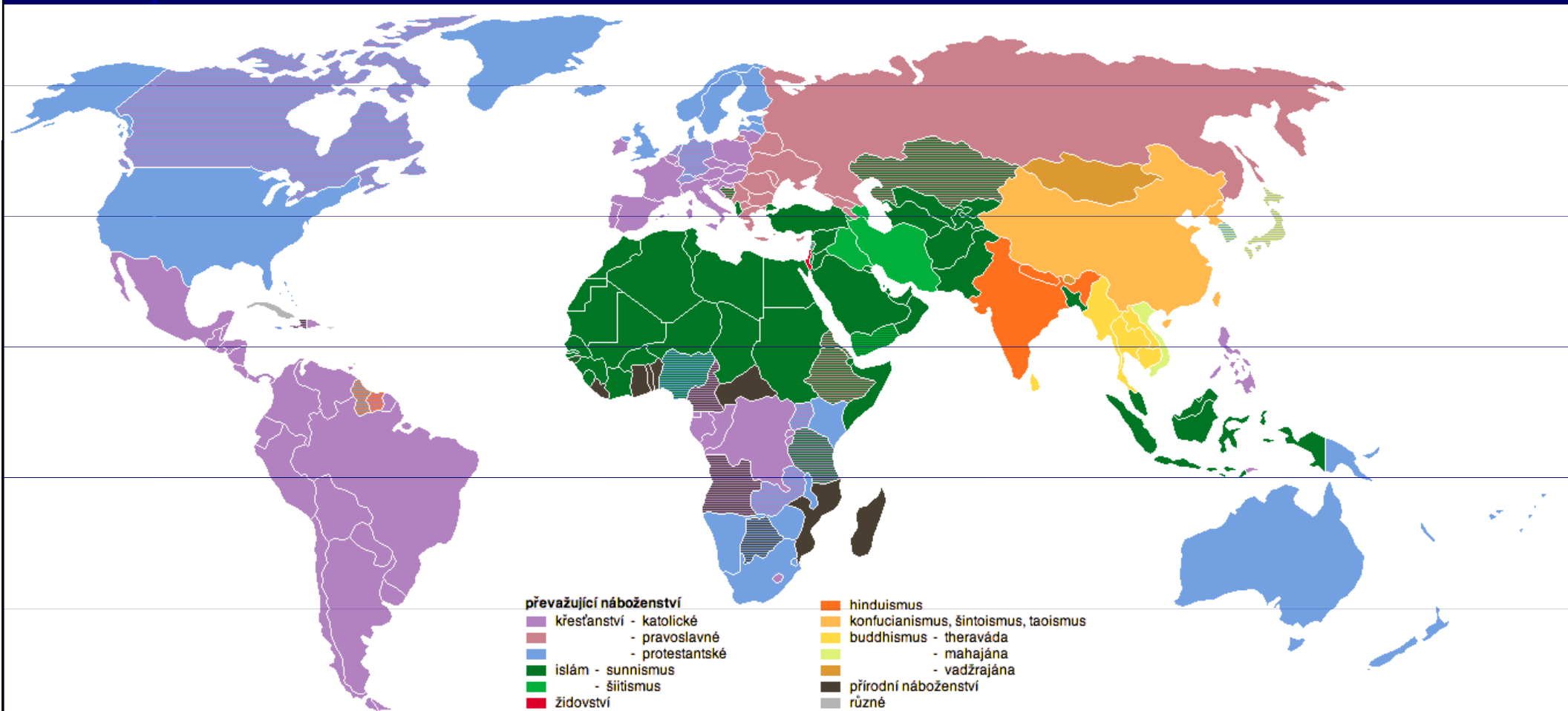
www.cia.gov/redirects/factbook/redirect.html

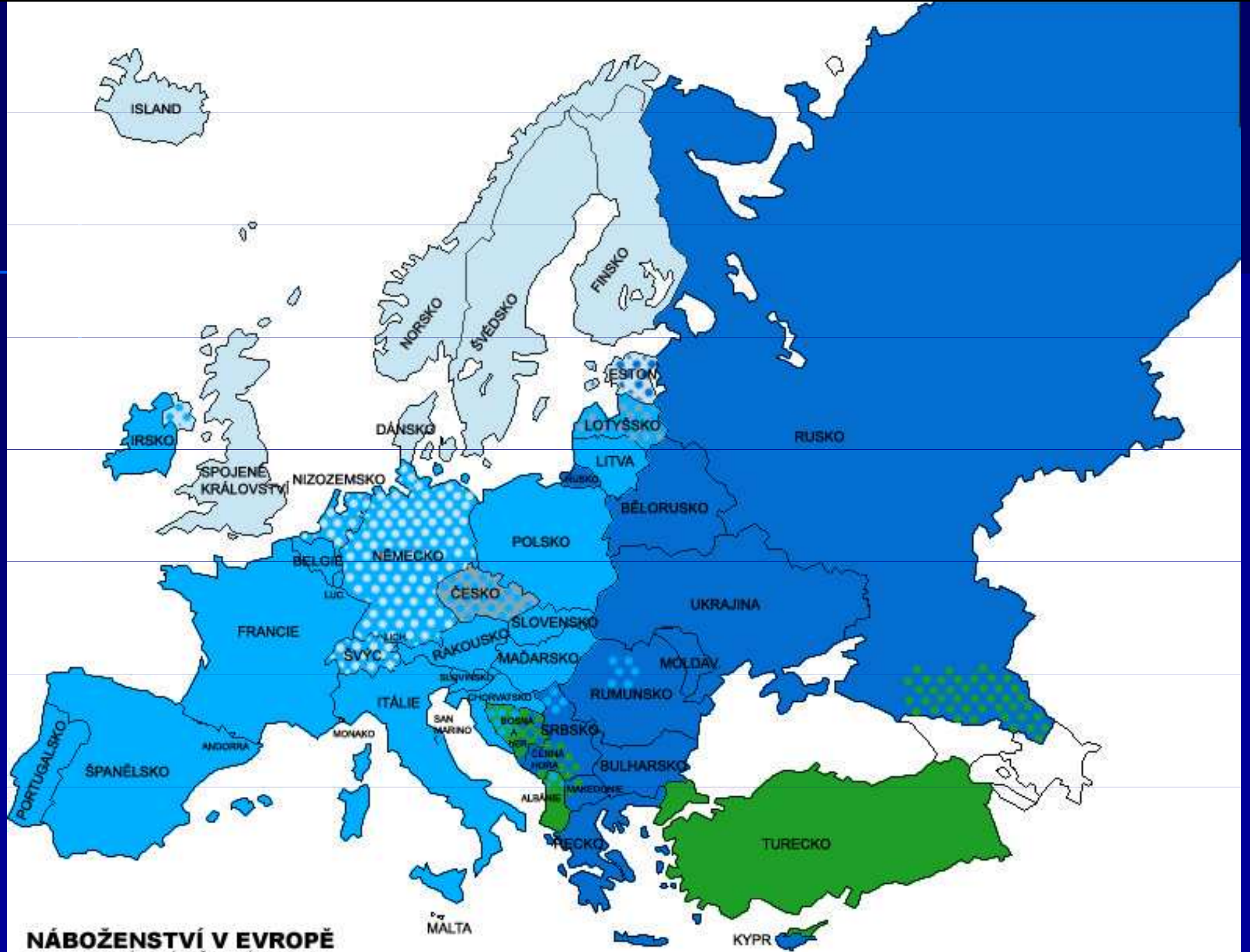
www.czso.cz

www.wikipedia.cz

NOTE: Total adds up to more than 100% due to rounding and because upper bound estimates were used for each group.

NÁBOŽENSTVÍ V EVROPE
DLE MAJORITNÍCH NÁBOŽENSKÝCH SKUPIN

- katolíci
- evangelíci
- pravoslavní
- muslimové
- ateisté

postavení mezi ostatními vědami a obory

- geografické hledisko
 - demografie – osídlení
 - centra náboženského uctívání
 - posvátné prostory a posvátná místa
 - ochrana posvátné krajiny
 - sociologie a ekonomie - hospodářství
 - využívání a ochrana určitých druhů plodin a zvířat

postavení mezi ostatními vědami a obory

- geografické hledisko
 - životní styl a obchod
 - vliv na oblékání a celkovou vizáž
 - půjčování peněz
 - ekonomika posvátných míst
 - kultura
 - kontrola nad chováním a názory
 - dominantní náboženství udává normy
 - víra ovlivňuje oblékání, stravování, kalendář, svátky, výchovu, sociální a ekonomickou činnost
 - vliv církve na společnost dříve a dnes
 - politika

DOTAZY???